

COORDONATELE ACTUALE ALE GEOGRAFIEI (II)

Pompei COCEAN

*Academia Română, Filiala Cluj, Colectivul de Geografie,
str. Republicii nr.9, Cluj-Napoca, România.*

Quo vadis, Geographia ? ar putea întreba orice slujitor onest al științei celor patru învelișuri terestre la acest început de secol și mileniu, când paradigmele multor științe s-au metamorfozat, când noile descoperiri, îndeosebi cele din domeniul tehnologiei informaticii, au pus la dispoziția cercetătorilor un veritabil arsenal de metode și mijloace de acumulare, stocare, analiză și interpretare a datelor ca nicidecum astfel, când pragmatismul a eliminat orice urmă de romantism din scopurile și țintele investigației. Sentimentul de ranforsare, de repunere în cauză, de febră creatoare încearcă parcă întreaga pleiadă a căutătorilor de noi adevăruri, de fenomene noi, de cauzalități încă nedescifrate, de soluții ce se lasă de prea multă vreme așteptate.

Intr-un astfel de context efervescent, generat, poate, și de depășirea cu bine a pragului psihic dintre milenii, Geographia nu face excepție de la regula primenirii de sine, de la dorința mai mult sau mai puțin mărturisită de a-și dezmarginii în continuare orizonturile în tărâmul necunoscutelor propriului domeniu. Avem în vedere, de această dată, **fenomenele geografice de risc**, hazardele și catastrofele, a căror frecvență, răspândire și intensitate urmează în ultimele decenii o curbă ascendentă.

Fenomenele de risc natural, manifestate la nivelul tuturor celor patru învelișuri terestre: geomorfosfera, atmosfera, hidrosfera și biosfera se constituie într-un câmp fertil de investigații pentru specialiștii geomorfologi, hidrologi, climatologi, pedologi sau biogeografi, adică, într-un cuvânt, pentru geografii fizicieni ale căror contribuții au susținut trendul fertil al propriei științe pe tot parcursul secolului XX. Si care, o spunem cu toată detașarea și responsabilitatea, au asigurat Geografiei caracterul de știință „tare”, experimentală, alături de Biologie, Fizică sau Chimie. Geografii fizicieni intrați, totuși, în ultimul timp într-un con de umbră indus nu atât de diminuarea aportului lor științific, demn de tot respectul (deși cantonarea obsesivă în teme demult epuizate ideatic este la mulți dintre ei vizibilă), cât mai ales de afirmarea fără precedent a cercetărilor de Geografie umană care au înclinat vizibil balanța de partea „noii Geografii”, cu un pronunțat

caracter social. Fapt care nu putea rămâne fără urmări în poziționarea tot mai frecventă a științei noastre în grupa „științelor sociale”, „umaniste”, îndepărtându-o de originile sale și plasându-o într-o fâșie a interferențelor cu Sociologia, Demografia, Științele economice, Științele politice, ceea ce, după opinia noastră, nu-i slujește pe deplin menirea.

Ca urmare, fenomenele de risc geomorfologic, hidrologic, climatic, pedologic sau biogeografic au permis trecerea de la Geografia fizică clasică, bazată pe interpretări genetice și evolutive dintre cele mai inedite și surprinzătoare, cu aspect fundamental, la Geografia fizică aplicată, practică, reclamată de nevoile comunităților umane, de strategiile de dezvoltare teritorială indiferent de scara lor de elaborare.

Concomitent însă, riscul geografic a fost identificat și în componenta umană a învelișului geografic, omul devenind un factor generator de risc atât prin trăsăturile proprii sale evoluției cât, mai ales, prin acțiunile sale. Astfel riscurile demografice și sociale (depopularea, îmbătrânirea populației, feminizarea, schimbarea raporturilor etnice, analfabetizarea, delincvența socială etc) se adaugă celor tehnogene (poluarea aerului, solului, apelor, fonică, estetică) determinate de ruperea echilibrului dintre in-put-urile și out-put-urile sistemului environmental. Presiunea antropică, manifestată într-o multitudine de ipostaze, vizibile sau invizibile, directe sau indirecte, de scurtă sau lungă durată, a deschis o nouă direcție a investigațiilor cu rezultate dintre cele mai spectaculoase, dar și mai utile societății în devenirea sa spațială și temporală.

Se observă, așadar, o reală și binefăcătoare împropăștare, o primenire de substanță a domeniului geografic, o orientare mai pregnantă ca nicidecum spre cercetările aplicative. *Geografia fizică* și *Geografia umană* se întâlnesc deopotrivă, fiecare cu specificul și aportul său, fără să se concureze, ci dimpotrivă, într-ajutorându-se, în câmpul fenomenelor de risc, asigurând, prin rezultatele lor, argumente științific verificate pe care *Geografia regională* le va utiliza în manieră integratoare în relevarea structurii și funcțiilor sistemelor teritoriale.

Toate aceste aspecte își regăsesc o pleneră ilustrare într-o revistă științifică de real interes, *Riscuri și catastrofe*, aflată în cel de-al șaselea an de apariție la Facultatea de geografie din Cluj Napoca, sub competența editare a profesorului Victor Sorocovschi, membru al Colectivului de geografie clujean al Academiei Române. Ele nu vor lipsi însă nici din sumarul revistei *Geographia Napocensis* ce-și propune atașarea consecventă de tot ceea ce este nou și stringent în domeniul Geografiei.